

KS. KRZYSZTOF JEŻYNA

EUCHARYSTIA ŹRÓDŁEM NOWEJ EWANGELIZACJI

Wezwanie do nowej ewangelizacji dotyczy nade wszystko tych, którzy poprzez sakramenty inicjacji zostali w pełni włączeni we wspólnotę Kościoła i darem łaski uzdolnieni do podjęcia odpowiedzialności za misję ewangelizacyjną w świecie. Kościół żyje i działa dzięki Eucharystii, która doprowadza do pełni inicjację chrześcijańską: „Najświętsza Eucharystia dopełnia wtajemniczenie chrześcijańskie. Ci, którzy przez chrzest zostali wyniesieni do godności królewskiego kapłaństwa, a przez bierzmowanie zostali głębiej upodobnieni do Chrystusa, za pośrednictwem Eucharystii uczestniczą razem z całą wspólnotą w ofierze Pana”¹

Bierzmowanie, które udoskonala dary chrztu, pozwala rozpoznać swoją tożsamość we wspólnocie, ale także przyjąć dary zobowiązujące do odpowiedzialności za Kościół. Duch Święty „w bierzmowaniu natomiast uzdalnia go do dojrzałego zaangażowania się w wierze oraz w służbie świadectwa i szerzenia Ewangelii”² Czynne zaangażowanie w życie liturgiczne swojej wspólnoty, a przede wszystkim w Eucharystię, uzdalnia i przygotowuje chrześcijan do działalności ewangelizacyjnej: „Dlatego też Kościół czerpie duchową moc dla wypełnienia swojej misji z nieustannego uobecniania w Eucharystii ofiary Krzyża i z Komunii z Ciałem i Krwią Chrystusa. Tak więc Eucharystia jawi się jako źródło i jednocześnie szczyt całej ewangelizacji”³

Ks. dr hab. KRZYSZTOF JEŻYNA, prof. KUL – kierownik Katedry Teologii Moralnej Szczegółowej KUL: adres do korespondencji: ul. Ogrodowa 14, 20-075 Lublin, e-mail: krzycho@kul.lublin.pl

¹ KKK 1322.

J a n P a w e ł II. Kat. *Uczestnictwo świeckich w kapłaństwie Chrystusowym* (15.12.1993) nr 2. W: *Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Kościół*. Kraków–Ząbki 1999 s. 320.

EdE 22. Por. DK 5.

Nic więc dziwnego, że Kościół chce żyć Eucharystią, pełnią tego sakramentu, by stanowiąc źródło i szczyt życia chrześcijańskiego, a także ewangelizacji. W tym kontekście Ojciec Święty podkreśla, że „podstawowym zadaniem – a przede wszystkim widzialną łaską i źródłem nadprzyrodzonej mocy Kościoła jako Ludu Bożego – jest trwać i stale postępować w życiu eucharystycznym, w pobożności eucharystycznej, rozwijać się duchowo w klimacie Eucharystii”⁴ Ów „klimat Eucharystii” oznacza nie tylko konieczność wypełnienia określonych obowiązków związanych z uczestnictwem w Eucharystii, ale nade wszystko przeniknięcie całego swego życia tym wszystkim, co niesie ze sobą Tajemnica Eucharystii.

Podmiotem nowej ewangelizacji może być jedynie „nowy człowiek w Chrystusie” Człowiek taki potwierdza, że Boży dar łaski został przyjęty i żyje na miarę daru nowego życia. Z moralnego punktu widzenia przeżywanie nowego życia jest na pewno darem łaski sakramentalnej, ale także owocem wysiłku osobistego człowieka. Celem Eucharystii jest komunია sakramentalna: „Komunია niewidzialna, która ze swej natury ciągle wzrasta, zakłada życie w łasce, dzięki czemu stajemy się «uczestnikami Boskiej natury» (2 P 1, 4), oraz praktykowanie cnót wiary, nadziei i miłości”⁵ Te fundamentalne dary i zobowiązania życia chrześcijańskiego wyznaczają także zasadniczy kierunek obowiązków moralnych płynących z Eucharystii, jak ze źródła.

I. WIARA EUCHARYSTYCZNA ŹRÓDŁEM NOWEJ EWANGELIZACJI

Związek między wiarą a Eucharystią oddają następujące aspekty: wiara, która jest przyjęciem orędzia zbawczego płynącego z Eucharystii, wiara aktualna w żywą obecność i zbawcze działanie Chrystusa oraz wiara, która staje się świadectwem o tych wydarzeniach. Tę perspektywę wskazuje Jan Paweł II, gdy odczytując nauczanie *Katechizmu* na temat apostołskiego charakteru Kościoła, mówi o trzech aspektach apostołskiego charakteru Eucharystii: Apostołowie są u podstaw Eucharystii, poprzez udział w zbawczych wydarzeniach paschalnych, im też została ona powierzona; przekazany apostołom

⁴ RH 20.

⁵ EdE 36.

depozyt i zdrowe zasady Eucharystii wymagają wiary apostołskiej; Eucharystia daje impuls apostołski, gdy pozwala realizować świeckim powszechne kapłaństwo, z jednoczesnym podkreśleniem, że Eucharystia zakłada sakrament Święceń⁶

Eucharystia jest źródłem i szczytem życia chrześcijańskiego, nic więc dziwnego, że stanowi ona centrum życia Kościoła, a jednocześnie centrum nowej ewangelizacji. W Eucharystii streszczają się wszystkie istotne aspekty orędzia Ewangelii – tak zbawczego, jak i moralnego. W tym duchu Jan Paweł II stwierdza, że Eucharystia jest „ośrodkiem i szczytem całego życia sakramentalnego, poprzez które każdy chrześcijanin doznaje zbawczej mocy Odkupienia, poczynając od misterium Chrztu św.”⁷ Cała ekonomia zbawienia spełnia się w Eucharystii, tym tłumaczy się sens sprawowania Eucharystii; odtwarzanie odkupieńczej mocy ofiary Chrystusa odnawia życie człowieka, który staje się podmiotem nowej ewangelizacji. Tym samym Eucharystia jawi się jako początek misji ewangelizacyjnej.

Kościół sprawując Eucharystię nieustannie prowadzi dzieło ewangelizacji *ad intra*, a ewangelizując sam siebie odradza wspólnotę Kościoła w wierze. Sprawowanie tego sakramentu wymaga zachowania pełnego wymiaru boskiej tajemnicy. Jeśli Jan Paweł II mówi, że „Kościół żyje Eucharystią, żyje pełnią tego Sakramentu” to jednocześnie dodaje, że „jest on równocześnie Sakramentem-Ofiarą i Sakramentem-Komunią, i Sakramentem-Obecnością”⁸ Świadomość wymiaru tajemniczej obecności i komunii z Bogiem w Eucharystii broni Kościół przed sprowadzeniem go do wymiaru horyzontalnego lub jedynie perspektywy doczesnej.

Jan Paweł II mówi o Eucharystii jako *mysterium fidei*, tajemnicy wiary skoncentrowanej na Chrystusie: „kontemplacja oblicza Chrystusa – kontemplacja wraz z Maryją – jest «programem», który zaproponowałem Kościołowi na początku trzeciego tysiąclecia, zachęcając go, by z entuzjazmem nowej ewangelizacji wypłynął na głębię na morze dziejów”⁹ Wiara pozwala Chrystusa coraz lepiej poznawać w jego tajemniczej obecności, dlatego Ojciec Święty stwierdza, że „Kościół żyje dzięki Chrystusowi eucharystycznemu, Nim się karmi, z Niego czerpie światło. Eucharystia jest tajemnicą wiary i jednocześnie tajemnicą światła”¹⁰

⁶ Por. EdE 27-29.

⁷ RH 20.

⁸ Tamże.

⁹ EdE 6.

¹⁰ Tamże. Por. RVM 19-20.

Zerwaną jedność z Bogiem i zranioną jedność pomiędzy ludźmi odnowił Jezus Chrystus ofiarą zbawczą. Jezus z wielkiej miłości do ludzi oraz z posłuszeństwa synowskiego względem Ojca złożył krwawą ofiarę z siebie dla pojednania ludzkości z Bogiem i przywrócenia utraconej jedności¹¹ Jan Paweł II podkreśla aktualne znaczenie tej ofiary: „gdy Kościół sprawuje Eucharystię, pamiątkę śmierci i zmartwychwstania swojego Pana, to centralne wydarzenie zbawienia staje się rzeczywiście obecne i «dokonuje się dzieło naszego Odkupienia»”¹² Wiara w tę żywą obecność Chrystusa i Jego dzieła decyduje o zbawieniu człowieka.

Ofiarując siebie Jezus Chrystus przywraca przerwana komunie z Bogiem, a w Bogu komunie ze światem; przywróciwszy ludzkiej rodzinie jedynego Ojca, przywrócił im śmiertelnie zranione braterstwo i swoiste braterstwo z całym stworzeniem¹³ W tym aspekcie wiary Ojciec Święty stwierdza, że „jest to *mysterium fidei*, dokonujące się w Eucharystii: świat, który wyszedł z rąk Boga Stwórcy, wraca do Niego odkupiony przez Chrystusa”¹⁴

W Eucharystii Chrystus daje wiernym możliwość złączenia się z Jego ofiarą i uczynienia jej własną ofiarą każdego. Chrystus wzywa do przyjęcia postawy ofiarnej, która polega na pełnieniu woli Ojca i stawaniu się darem dla innych. Udział w ofierze liturgicznej Chrystusa i Kościoła wymaga więc ofiary duchowej, czyli ofiary moralnej i życiowej (1 P 2, 5)¹⁵ Ofiara duchowa jeśli ma być wyrazem rozumnej służby Bożej, winna stać się znakiem przemiany przez odnowienie umysłu, by lepiej rozpoznać, jaka jest wola Boża (Rz 12, 1-2)¹⁶ Dlatego zanim ofiara zostanie złączona z darami chleba i wina, powinna być przeżywana w ramach liturgii słowa¹⁷ Jeśli ofiara

¹¹ Por. H. L a n g k a m m e r. *Organiczna symbioza ofiary – uczta w Eucharystii*. W: *Biblia o Eucharystii*. Red. S. Szymik. Lublin 1997 s. 37.

¹² EdE 11.

¹³ Por. W. S ł o m k a. *Eucharystia źródłem solidarności międzyludzkiej*. W: *Eucharystia – miłość i dziękczynienie*. Homo meditans t. 9. Red. W. Słomka, A. J. Nowak. Lublin 1992 s. 115.

¹⁴ EdE 8.

¹⁵ Por. J. S z y m i k. *Msza św. ofiarą Chrystusa i Kościoła*. W: *Eucharystia. Misterium – ofiara – kult*. Red. J. Kopeć. Lublin 1997 s. 70.

¹⁶ Por. B. M i g u t. *Znaki Misterium Chrystusa. Historiozbawcze ujęcie sakramentów według Slavatore Marsilego OSB (1910-1983)*. Lublin 1996 s. 223.

¹⁷ Por. J. N a g ó r n y. *Eucharystia – we wspólnotcie i dla wspólnoty*. W: *Eucharystia – miłość i dziękczynienie* s. 137. W tym miejscu można odwołać się do Listu o kulcie Eucharystii, w którym Papież zwraca uwagę na odpowiedzialność za przygotowanie i przekaz Słowa Bożego podczas liturgii, gdyż to może mieć wpływ na odczytanie mądrości Bożej na drogach życia. Por. DC 10.

ma być świadomą postawą człowieka, to wymaga poznania Bożego planu miłości. Przyjęcie całym sercem usłyszanego słowa Bożego wiąże się z gotowością podjęcia ofiary, czyli rezygnacji z osobistego widzenia i ujmowania świata, a także podporządkowania swego myślenia, wartościowania, decydowania i działania Bogu¹⁸

Od czasów Ojców Kościoła we Mszy św. wyróżnia się dwa stoły Pańskie: słowa i chleba¹⁹ Warto zatrzymać się na liturgii słowa, bowiem budowanie jedności Kościoła dzięki Komunii świętej powinno być poprzedzone wspólnotą duchową, wspólnotą wiary i modlitwy. Z tego też względu liturgia słowa ma kapitalne znaczenie dla nowej ewangelizacji. Słowo Boże czytane i rozważane podczas Mszy św. przyczynia się do wzrostu wiary w jej eklezjalnym wymiarze, a więc buduje jedność Kościoła²⁰

Słowo proklamowane we Mszy tworzy jedno ciało, bowiem wszyscy jako Kościół są zaproszeni, by odpowiedzieć z wiarą na orędzie Boże, a wspólne wyznanie wiary staje się źródłem jedności. Liturgia słowa ma więc działanie wspólnototwórcze²¹, które przejawia się w tym, że proklamowane jest słowo Boże, a ci, którzy je przyjmują z wiarą i odpowiadają na nie w wyznaniu wiary, tworzą Kościół²² Szczególnie teksty Pawłowe dotyczące uczestnictwa w Eucharystii podkreślają jej eklezjalny i społeczny wymiar (1 Kor 10, 16 n.; 11, 17 n.)²³ Wspólnotowy charakter ma także modlitwa powszechna, kończąca liturgię słowa: „wychowuje ona do poczucia wspólnoty, rozbudza w wiernych ducha misyjnego i apostolskiego, czyli skierowuje pobożność ku drugiemu człowiekowi, żeby uczestnicy zgromadzenia włączyli w zakres swoich modlitw potrzeby innych ludzi”²⁴

¹⁸ Por. Z. W i t. *Duchowość eucharystyczna*. W: *Eucharystia. Misterium – ofiara – kult* s. 162-163.

¹⁹ Por. DC 10; NMI 35.

²⁰ Por. S. B i e l e c k i. *Ustanowienie Eucharystii*. W: *Eucharystia. Misterium – ofiara – kult* s. 49.

²¹ P P e t r y k. *Eucharystia centrum życia chrześcijańskiego*. W: *Jezus eucharystyczny*. Red. M. Rusecki, M. Cisto. Lublin 1997 s. 134-135; W D a n i e l s k i. *Struktura celebracji Mszy św.* W: *Eucharystia. Misterium – ofiara – kult* s. 81.

²² Por. S. S z c z e p a n i e c. *Eucharystia w ruchu Światło-Życie*. W: *Eucharystia. Misterium – ofiara – kult* s. 200. Tak wielkie znaczenie słowa Bożego w umacnianiu wiary i budowaniu jedności Kościoła powoduje, że Kościół otacza księgi święte należną czcią. W liturgii słowa Bożego oddawany jest honor księdze słowa Bożego, a wyrażają to gesty intronizacji, znaczenie krzyżem, okadzenie, ukłony, pocałunek. Por. W i t. *Duchowość eucharystyczna* s. 164.

²³ Por. B i e l e c k i. *Ustanowienie Eucharystii* s. 50.

²⁴ W i t. *Duchowość eucharystyczna* s. 164.

Uznając Eucharystię za najcenniejszy dar dla Kościoła, Jan Paweł II mówi o wielkiej trosce Kościoła wobec tajemnicy Eucharystii, wyrażającej się w wykładni doktrynalnej. Owo zaangażowanie Magisterium Kościoła zaowocowało ciągłością tradycji i ufną wiarą w nauczanie Kościoła. Ojciec Święty podkreśla, że „dokumenty te przez kolejne wieki kształtowały zarówno teologię, jak i katechezę, i do dzisiaj są dogmatycznym punktem odniesienia w nieustannym procesie odnowy i duchowego wzrastania Ludu Bożego w wierze i miłości do Eucharystii”²⁵

Jednym z najważniejszych aspektów wiary chrześcijańskiej wobec Eucharystii jest uznanie specyficznej obecności Chrystusa. W kontekście nauki o przeistoczeniu Jan Paweł II podkreśla, że „Eucharystia jest *mysterium fidei*, tajemnicą, która przerasta nasze myśli i może być przyjęta tylko w wierze”²⁶ Choć wobec tajemnicy Eucharystii rozum ludzki doświadcza całej swej ograniczoności, to dlatego godne uznania są wysiłki zmierzające do „łączenia krytycznej myśli z «przeżyciem wiary» Kościoła, ujmowanej szczególnie jako «niezawodny charyzmat prawdy» Magisterium Kościoła oraz jako «głębokie pojmowanie rzeczywistości duchowych»”²⁷

II. MIŁOŚĆ EUCHARYSTYCZNA ŹRÓDŁEM NOWEJ EWANGELIZACJI

Warto jednak spytać, na jakiej drodze w Eucharystii buduje się jedność Kościoła. Odpowiedź jest jedna: na drodze miłości, którą człowiek przyjmuje i którą ma konsekwentnie okazywać Bogu i bliźniemu. W kontekście ludzkiej grzeszności miłość bliźniego wymaga przebaczenia i pojednania.

Z Nowym Przymierzem łączy się spełnienie starotestamentalnych zapowiedzi daru nowego przykazania, przykazania miłości. Nowe Przymierze przynosi nowe prawo, bardziej doskonałe, którym jest sam Duch Boga wlany w nasze serca, dzięki czemu człowiek zdolny jest odpowiedzieć miłością na miłość²⁸ Dlatego też wezwanie do miłości braterskiej ma być jedynie odpowiedzią na

²⁵ EdE 9.

²⁶ EdE 15.

²⁷ Tamże.

²⁸ Por. G. W i t a s z e k. *Eucharystia jako Nowe Przymierze (Jr 31, 31-34)*. W: *Biblia o Eucharystii* s. 33.

obdarowanie miłością, jaka istnieje między Ojcem i Synem. Objawienie miłości istniejącej między Osobami Trójcy Świętej w Nowym Przymierzu jest wezwaniem dla uczniów Jezusa do uczestniczenia w tej miłości zarówno przez przyjęcie daru Eucharystii, jak i wypełnienie nowego przykazania²⁹ Sprawowanie w Eucharystii, w sposób bezkrwawy, ofiary miłości Jezusa Chrystusa jest jednocześnie wezwaniem i zobowiązaniem do odpowiedzi miłością na miłość i urzeczywistniania jej pośród braci.

Równocześnie Eucharystia, która jest niezniszczalnym znakiem miłości Boga do człowieka, rodzi w człowieku odpowiedź miłości: „nie tylko poznamy miłość, ale sami zaczynamy miłować. Wkraczamy niejako na drogę miłości i na niej czynimy postępy. Miłość, która rodzi się w nas z Eucharystii, dzięki Eucharystii też w nas się rozwija, gruntuje i umacnia”³⁰ Kto przyjmuje Jezusa Chrystusa, zostaje włączony w dynamikę miłości i ofiary z własnego życia, aby wypełnić pierwotne powołanie do miłości³¹ Jeśli Eucharystia jest szczytem i źródłem życia chrześcijańskiego, to właśnie dlatego stanowi szczyt kultu i uwielbienia Boga poprzez ofiarę miłości Chrystusa, a jednocześnie staje się źródłem, z którego płynie cała moc do prowadzenia życia chrześcijańskiego w miłości.

Eucharystia buduje więc Kościół od najgłębszych podstaw, jest ona sakramentem miłości Boga do człowieka i człowieka do Boga, a równocześnie jest to sakrament miłości człowieka do człowieka. Jednocześnie „miłość, na której buduje się Kościół, *communio* wierzących w Chrystusa, jest warunkiem jego zbawczego posłannictwa [...] Jest to istota apostolatu Kościoła: szerzyć prawdę o miłości Chrystusa i Boga; czynić wszystko, by ta prawda była przyjmowana i by była wiarygodna; dawać tej miłości świadectwo, czynić ją widzialną, urzeczywistniać ją”³² Świadectwo o tej miłości staje się głównym zadaniem nowej ewangelizacji, która nie przestaje głosić orędzia o Bożej miłości.

Eucharystia jest wezwaniem do trwania i wzrostu miłości, ale też miejscem praktycznej realizacji przez modlitwę, wspólne uczestnictwo we wzajemnej służbie oraz przez dar materialny – taki udział rodzi ducha prawdziwej wspólnoty i jedności z całym Kościołem³³ W zgromadzeniu eucharystycz-

²⁹ Por. N a g ó r n y. *Eucharystia – we wspólnocie* s. 126.

³⁰ DC 5.

³¹ Por. EV 25; W S ł o m k a. *Eucharystia – wyzwalaający dar prawdy i miłości*. W: *Jezus eucharystyczny* s. 258.

³² J a n P a w e ł II. *Kat. Kościół tajemnicą komunii zbudowanej na miłości* nr 5. W: *Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Kościół* s. 83.

³³ Por. Cz. K r a k o w i a k. *Eucharystia a dzień Pański*. W: *Jezus eucharystyczny* s. 208.

nym Lud Boży objawia się światu jako braterska, miłująca się wspólnota. Duch Święty udzielając daru miłości – agape – pozwala przyjąć postawę braterskiej miłości, otwarcia się na braci i chęć służenia im, gotowość dzielenia trosk ze wszystkimi cierpiącymi i potrzebującymi³⁴ Eucharystia daje motywację i realną siłę do kształtowania naszych postaw względem bliźnich i ustanowienia relacji godnej człowieka – relacji miłosierdzia.

Eucharystia jest szkołą miłości, albowiem otwiera na przyjęcie miłości Boga i wzywa do wyrażenia jej Bogu i braciom: „prawdziwa cześć dla Eucharystii staje się z kolei szkołą czynnej miłości bliźniego”³⁵ Dla człowieka dwojaka miłość Boga i bliźniego jest jednocześnie darem, wezwaniem i nakazem; jest zobowiązaniem do czynu i aktywności poprzez modlitwę, ewangelizację i bezinteresowną służbę³⁶ Eucharystia, jako sakrament miłości Boga do człowieka, wyzwala także miłość między ludźmi, która wyraża się poprzez afirmację drugiego człowieka i gotowość czynienia dobra, angażowania się w sprawy innych, poświęcenia się bliźnim, ponoszenia wyrzeczeń i ofiar dla nich³⁷ Stąd jednym z ważniejszych kryteriów dobrego uczestnictwa jest upodobnienie się do Chrystusa miłującego wszystkich ludzi i wrażliwego na potrzeby chorych, ubogich i opuszczonych³⁸

Eucharystia nie tylko wymaga, ale także wychowuje do miłości bliźniego. To nade wszystko spotkanie z Chrystusem eucharystycznym przygotowuje do życia w społeczeństwie, jest szkołą formacji postawy społecznej³⁹ Społeczne oddziaływanie Eucharystii jako wspólnoty oznacza, że przyjmowanie Ciała Pańskiego zobowiązuje do postrzegania drugiego jako brata oraz do dzielenia się tym, co posiadamy ze względu na wspólnotę z drugimi. Eucharystia w ten sposób włącza się w nurt cywilizacji miłości poprzez pogłębiony szacunek dla godności człowieka i gotowość służby.

Z głębokiej komunii z Chrystusem rodzi się komunია Kościoła. Eucharystia jest uczcą, urzeczywistnia komunię życia z Bogiem i wyraża jedność Ludu

³⁴ Por. S z c z e p a n i e c. *Eucharystia w ruchu Światło-Życie* s. 201; W i t. *Duchowość eucharystyczna* s. 166.

³⁵ DC 6.

³⁶ Por. R. C o s t e. *Sakrament społeczności braterskiej. W: Eucharystia. „Kolekcja Communio” nr 1. Poznań–Warszawa 1986 s. 344.*

³⁷ Por. J. M i s i u r e k. *Duchowość eucharystyczna. W: Jezus eucharystyczny* s. 284.

³⁸ Por. P N i t e c k i. *Eucharystia źródłem ewangelizacji. ChS 18:1986 nr 7(154) s. 34.*

³⁹ Por. A. J. N o w a k. *Logos eucharystyczny źródłem żywej wolności. W: Jezus eucharystyczny* s. 104.

Bożego, przez którą Kościół jest sobą⁴⁰ To głęboko personalistyczne znaczenie komunii wyklucza jakiegokolwiek reistyczne jej rozumienie⁴¹ Eucharystia jest sakramentem realnej obecności Chrystusa w Kościele, stąd wierzący uczestnicząc w Ciele i Krwi Chrystusa pod postaciami chleba i wina, łączą się w sposób najbardziej wewnętrzny ze Zbawicielem, a jednocześnie tworzą wspólnotę wyznawców Chrystusa⁴² Dlatego też komunია jest znakiem doskonalszego udziału w ofierze oraz wyraża i umacnia żywotną więź z Chrystusem⁴³

Przyjęcie Komunii św. w czasie Eucharystii wymaga pozostawania w jedności z Bogiem i z braćmi, ale także tę jedność oznacza i przyczynia się do jej umocnienia⁴⁴ Jan Paweł II podkreśla charakter zobowiązujący komunii: „jeśli komunია eucharystyczna jest skutecznym znakiem jedności, to z niej właśnie wszyscy wierni czerpią wciąż nowe bodźce do wzajemnej miłości i pojednania, a także sakramentalną energię konieczną do zachowania zgody we wspólnotach rodzinnych i kościelnych”⁴⁵ Jednak budowanie Kościoła, które ma swe źródło i szczyt w Eucharystii, jest uwarunkowane czystością sumienia, wzajemnym przebaczeniem win i gotowością do braterskiej posługi. Wierni otrzymali w darze Boże życie i miłość, dzięki której mają być w życiu świadkami miłości, dlatego koniecznością staje się także solidarność międzyludzka, braterstwo, przyjaźń, pomoc materialna i duchowa, zanik sporów i podziałów⁴⁶ Tak uniwersalnie rozumiana miłość, której źródłem jest uczta eucharystyczna, wnosi niezastąpiony wkład w budowanie cywilizacji miłości.

⁴⁰ Por. J. C z a r n y. *Eucharystia mocą i siłą w budowaniu cywilizacji miłości*. „Wrocławski Przegląd Teologiczny” 5:1997 nr 1 s. 30.

⁴¹ Por. N o w a k. *Logos eucharystyczny* s. 113.

⁴² Por. R. R u b i n k i e w i c z. *Biblijne podstawy Eucharystii*. W: *Jezus eucharystyczny* s. 49; R. K a m i ń s k i. *Wspólnototwórcza rola Eucharystii*. W: *Jezus eucharystyczny* s. 186.

⁴³ Por. S. F. F a r i a. *Komunia w ofierze eucharystycznej*. W: *Eucharystia*. „Kolekcja Communio” nr 1. Poznań–Warszawa 1986 s. 359.

⁴⁴ Por. R H 20.

⁴⁵ J a n P a w e ł II. *Kat. Eucharystia w Kościele – wspólnocie kapłańskiej i sakramentalnej* (8.04.1992) nr 7 W: *Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Kościół* s. 107-108.

⁴⁶ Por. W i t. *Duchowość eucharystyczna* s. 176.

III. NADZIEJA EUCHARYSTYCZNA ŹRÓDŁEM NOWEJ EWANGELIZACJI

Jan Paweł II przyznał, że o ile Pierwsze Zgromadzenie Specjalne Synodu Biskupów, poświęcone Europie, dostrzegło pilną konieczność nowej ewangelizacji, o tyle Drugie Zgromadzenie Specjalne było poświęcone problematyce nadziei. Chodzi o to, by orędzie Ewangelii – w dziele nowej ewangelizacji – było orędziem nadziei dla Europy⁴⁷. Nie trzeba nikogo przekonywać, że źródłem „Ewangelii nadziei” jest Eucharystia.

Człowiek nie może żyć bez nadziei, dlatego niekiedy poprzestaje on na namiastkach nadziei⁴⁸. Ojciec Święty tak ocenia chęć zaspokojenia pewnych typów przelotnych i nietrwałych nadziei: „I tak nadzieję, ograniczoną do przestrzeni ziemskiej, zamkniętą na transcendencję, utożsamia się na przykład z rajem obiecywanym przez naukę i technikę albo z różnymi formami mesjanizmu, ze szczęśliwością natury hedonistycznej, jaką daje konsumpcjonizm, czy też urojoną i sztuczną, dostarczaną przez narkotyki, albo z pewnymi formami millenaryzmu, z oczarowaniem wschodnimi filozofiami, z poszukiwaniem ezoterycznych form duchowości, z różnymi prądami *New Age*”⁴⁹. Tymczasem ludzkie nadzieje, które tak często dostarczają rozczarowań, potrzebują oczyszczenia i dopełnienia przez nadzieję o charakterze nadprzyrodzonym⁵⁰.

Wiara w Chrystusa Zbawiciela jest źródłem chrześcijańskiej nadziei. Ta nadzieja odnosi się do czasów ostatecznych, ale przecież przeżywana jest ze świadomością pielgrzymowania przez całe życie doczesne. Należy więc podkreślić, że nadzieja chrześcijańska nie usuwa w cień tych wartości, których człowiek oczekuje w życiu doczesnym. W tym sensie Jan Paweł II podkreśla, że „znaczącą konsekwencją tego wpisanego w Eucharystię ukierunkowania ku eschatologii jest również fakt, iż w naszej dziejowej wędrów-

⁴⁷ Por. EiE 2; M. C i s ł o. *Synodalne przesłanie nadziei. Ogólnokościelny Synod Biskupów 2001*. W: *Nadzieja chrześcijańska a nadzieje ludzkie*. Red. J. Nagórny, M. Pokrywka. Lublin 2003 s. 19-20.

⁴⁸ Por. tamże s. 21-24.

⁴⁹ EiE 10.

⁵⁰ Por. J. N a g ó r n y. *Nadzieja chrześcijańska wobec wyzwań współczesności*. W: *Nadzieja chrześcijańska a nadzieje ludzkie* s. 63-65.

ce daje ona impuls i zasiewa żywe ziarno nadziei w nasze codzienne zadania i obowiązki”⁵¹

Nadzieja chrześcijańska ma charakter głęboko chrystocentryczny. Jej fundamentem jest Osoba Chrystusa i Jego dzieło zbawienia. To Bóg Ojciec przez dar swojego Syna, a zwłaszcza „przez powstanie z martwych Jezusa Chrystusa na nowo zrodził nas do żywej nadziei: do dziedzictwa niezniszczalnego i niepokalanego, i niewiędnącego, które jest zachowane dla nas w niebie” (1 P 1, 3-4). Dlatego Kościół wychodząc ku człowiekowi, ku jego nadziejom odwołuje się do tego światła i mocy, których źródłem jest Chrystus ukrzyżowany i zmartwychwstały. Zarówno wiara, jak i nadzieja Kościoła koncentruje się na Chrystusie zmartwychwstałym. Właśnie „ofiara eucharystyczna uobecnia nie tylko tajemnicę męki i śmierci Zbawiciela, lecz także tajemnicę zmartwychwstania, w której ofiara znajduje swoje wypełnienie”⁵²

W Kościele nieustannie urzeczywistnia się obietnica Jezusa: „A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata” (Mt 28, 20). Jezus Chrystus obecny w swoim Kościele w Piśmie św., jest także w sposób szczególny i jedyny obecny pod postaciami eucharystycznymi⁵³. Ojciec Święty wyjaśnia sens tej obecności: „po to Pan chciał pozostać z nami w Eucharystii, wpisując w swoją ofiarną i braterską obecność obietnicę ludzkości odnowionej Jego miłością”⁵⁴

W kontekście znaków nadziei i przejawów utraty nadziei w Europie, Jan Paweł II stwierdza, że Ewangelia nadziei została powierzona Kościołowi nowego tysiąclecia⁵⁵. Świadomość posiadania przez Kościół Ewangelii nadziei wskazuje na zobowiązanie moralne, by stała się ona istotnym elementem dzieła nowej ewangelizacji: „służba Ewangelii nadziei przez miłość, która ewangelizuje, jest obowiązkiem, za którego realizację wszyscy są odpowiedzialni”⁵⁶

Chociaż Ojciec Święty wskazuje na nieco odmienną odpowiedzialność za Ewangelię nadziei przez poszczególne stany Kościoła, to jednak ich wspólną misją jest to, by „w szczególny sposób celebrować Ewangelię nadziei, głosić ją i jej służyć”⁵⁷. Jan Paweł II – podobnie jak w *Evangelium vitae* – wska-

⁵¹ EdE 20.

⁵² EdE 14. Por. N a g ó r n y. *Nadzieja chrześcijańska* s. 75-76.

⁵³ Por. EiE 22.

⁵⁴ EdE 20.

⁵⁵ Por. EiE 23.

⁵⁶ EiE 33.

⁵⁷ EiE 34.

zuje na trzy płaszczyzny odpowiedzialności za Ewangelię nadziei: należy głosić Ewangelię nadziei, celebrować ją i służyć jej.

Obowiązek głoszenia Ewangelii nadziei i składanie o niej świadectwa wynika z faktu, że Ewangelia nadziei została przekazana Kościołowi, który ją przyjął i przyswoił. Obowiązek ten Ojciec Święty wpisuje w całe dzieło współczesnej ewangelizacji. Dlatego woła on: „Kościele w Europie, czeka cię zadanie nowej ewangelizacji! Umiej odnaleźć entuzjizm głoszenia. [...] Niech zatem głoszenie Jezusa, które jest Ewangelią nadziei, będzie twą chlubą i racją twego istnienia”⁵⁸ Nowe głoszenie Ewangelii nadziei staje się konieczne tak wobec ludzi nieochrzczonych, jak i wobec ochrzczonych, którzy oddalili się od Chrystusa. To dzieło nowej ewangelizacji wymaga zarówno wierności całemu orędziu Ewangelii, jak też przypominania o potrzebie integralnej koncepcji wiary, która wskazuje na jedność wiary i codziennego życia, jedność Ewangelii i kultury, a to wymaga ewangelizacyjnego świadectwa⁵⁹ Celem tak rozumianej ewangelizacji jest formowanie chrześcijan do dojrzałej wiary, w tym szczególna odpowiedzialność za wychowanie młodych do integralnej wiary⁶⁰

Ewangelię nadziei, jako orędzie prawdy, która wyzwala, Kościół powinien celebrować. Ojciec Święty wzywa: „Kościele Boży żyjący w Europie, powinieneś być wspólnotą, która się modli, głosząc swego Pana sakramentami, liturgią i całym życiem”⁶¹ Dlatego podstawowym zadaniem Kościoła jest odkrycie liturgii i obecności Chrystusa w sprawowaniu sakramentów”; zadanie to polega „na odkrywaniu na nowo poczucia «tajemnicy»; na odnowieniu liturgii, aby była bardziej wymownym znakiem obecności Chrystusa Pana; na tworzeniu nowych możliwości wyciszenia, modlitwy i kontemplacji; na powrocie do sakramentów, zwłaszcza do Eucharystii i Pokuty, jako źródeł wolności i nowej nadziei”⁶² Szczególnie Eucharystia, jako źródło i szczyt całego życia chrześcijańskiego, pozwala czerpać wszelką nadzieję na zadania i obowiązki codziennego życia⁶³

Kościół, chcąc służyć Ewangelii nadziei, powinien kroczyć drogą miłości, poprzez ewangelizujące miłosierdzie. Służba Ewangelii nadziei jawi się ostatecznie jako służba Ewangelii miłości i Ewangelii życia, a to wymaga postęgi

⁵⁸ EiE 45.

⁵⁹ Por. EiE 47-49.

⁶⁰ Por. EiE 50-52; 61-62.

⁶¹ EiE 66.

⁶² EiE 69.

⁶³ Por. EiE 75.

miłosierdzia i służby człowiekowi potrzebującemu w życiu społecznym. Zadaniem Kościoła jest „poprzez swoje świadectwo miłości, które samo w sobie ma wewnętrzną moc ewangelizującą, pomóc współczesnemu człowiekowi doświadczyć miłości”, albowiem „każdy człowiek, który kocha i jest kochany, przeżywa doświadczenie rodzące nadzieję”⁶⁴ Wołanie o czynną miłość stanowi syntezę autentycznej służby Ewangelii nadziei. Dlatego Jan Paweł II apeluje: „Kościele w Europie! Przyjmij z nowym entuzjazmem dar miłości, którą twój Pan ci ofiaruje i do której cię uzdalnia. Ucz się od Niego treści i miary miłości”⁶⁵ Wezwanie do miłości czynnej, do której chrześcijanin jest uzdolniony mocą daru łaski, jest wskazaniem na wciąż aktualne zadanie budowania cywilizacji miłości.

BIBLIOGRAFIA

1. Źródła

J a n P a w e ł II: Encyklika *Redemptor hominis*. Watykan 1979.

– Encyklika *Evangelium vitae*. Watykan 1995.

– Encyklika *Ecclesia de Eucharistia*. Watykan 2003.

– Adhortacja apost. *Ecclesia in Europa*. Watykan 2003.

– List apost. *Dominicae cenae*. Watykan 1980.

– List apost. *Novo millennio ineunte*. Watykan 2001.

– List apost. *Rosarium Virginis Mariae*. Watykan 2002.

Kat. „Kościół tajemnicą komunii zbudowanej na miłości” (15.01.1992). W: Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Kościół. Kraków–Ząbki: Wydawnictwo „M” Apostolicum 1999 s. 81-83.

Kat. „Eucharystia w Kościele – wspólnocie kapłańskiej i sakramentalnej” (8.04.1992). W: Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Kościół s. 105-108.

Kat. „Uczestnictwo świeckich w kapłaństwie Chrystusowym” (15.12.1993). W: Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Kościół s. 319-322.

⁶⁴ EiE 84.

⁶⁵ EiE 105.

2. Opracowania

- B i e l e c k i S.: Ustanowienie Eucharystii. W: Eucharystia. Misterium – ofiara – kult. Red. J. Kopeć. Lublin: RW KUL 1997 s. 49.
- C i s ł o M.: Synodalne przestanie nadziei. Ogólnokościelny Synod Biskupów 2001. W: Nadzieja chrześcijańska a nadzieje ludzkie. Red. J. Nagórny, M. Pokrywka. Lublin: Wydawnictwo KUL 2003 s. 19-20.
- C o s t e R.: Sakrament społeczności braterskiej. W: Eucharystia. „Kolekcja Communio” nr 1. Poznań–Warszawa: Pallottinum 1986 s. 344.
- C z a r n y J.: Eucharystia mocą i siłą w budowaniu cywilizacji miłości. „Wrocławski Przegląd Teologiczny” 5:1997 nr 1 s. 30.
- K a m i ń s k i R.: Wspólnototwórcza rola Eucharystii. W: Jezus eucharystyczny Red. M. Rusecki, M. Cisko. Lublin: RW KUL 1997 s. 186.
- K r a k o w i a k Cz.: Eucharystia a dzień Pański. W: Jezus eucharystyczny s. 208.
- L a n g k a m m e r H.: Organiczna symbioza ofiary z uczą w Eucharystii. W: Biblia o Eucharystii. Red. S. Szymik. Lublin: RW KUL 1997 s. 37
- M i g u t B.: Znaki Misterium Chrystusa. Historiozbawcze ujęcie sakramentów według Slavatore Marsilego OSB (1910-1983). Lublin: RW KUL 1996 s. 223.
- M i s i u r e k J.: Duchowość eucharystyczna. W: Jezus eucharystyczny s. 284.
- N a g ó r n y J.: Eucharystia – we wspólnocie i dla wspólnoty. W: Eucharystia – miłość i dziękczynienie. Homo meditans t. 9. Red. W Słomka, A. J. Nowak. Lublin: TN KUL 1992 s. 137.
- N a g ó r n y J.: Nadzieja chrześcijańska wobec wyzwań współczesności. W: Nadzieja chrześcijańska a nadzieje ludzkie s. 63-65.
- N i t e c k i P Eucharystia źródłem ewangelizacji. ChS 18:1986 nr 7(154) s. 34.
- N o w a k A. J.: Logos eucharystyczny źródłem żywej wolności. W: Jezus eucharystyczny s. 104.
- P e t r y k P Eucharystia centrum życia chrześcijańskiego. W: Jezus eucharystyczny s. 134-135.
- S ł o m k a W Eucharystia – wyzwalający dar prawdy i miłości. W: Jezus eucharystyczny s. 258.
- S ł o m k a W Eucharystia źródłem solidarności międzyludzkiej. W: Eucharystia – miłość i dziękczynienie s. 115.
- S z y m i k J.: Msza św. ofiarą Chrystusa i Kościoła. W: Eucharystia. Misterium – ofiara – kult s. 70.
- W i t Z.: Duchowość eucharystyczna. W: Eucharystia. Misterium – ofiara – kult s. 162-163.

THE EUCHARIST AS THE SOURCE OF THE NEW EVANGELISATION

S u m m a r y

The Eucharist is the source and climax not only of sacramental life, but of all Christian life. Therefore the Eucharist appears to be the source and at the same time the climax of all evangelisation. The Church draws grace and supernatural power from the Eucharist, hence it should persist in Eucharistic life and develop spiritually in "the climate of the Eucharist" (RH 20). The new man in Christ, the subject of new evangelisation, should tend to sacramental communion: supernatural communion with God and with people through the practising of the virtues of faith, hope, and love. These fundamental gifts and moral obligations determine the direction of moral duties that emerge from the Eucharist, which become a source for new evangelisation.

Translated by Jan Kłós

Słowa kluczowe: Eucharystia, sakramenty, moralność sakramentalna, nowa ewangelizacja.

Key words: the Eucharist, the sacraments, sacramental morality, new evangelisation.